

Infrastructuur vraagt om actie

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) roept op tot nieuwe innovatie en geeft als voorbeeld “dat het beter is de rivieren de ruimte te geven in plaats van waterkeringen te bouwen”. Allereerst complimenten voor de WRR dat deze dit thema oppakt. Aandacht voor infrastructuur, elektriciteit, wegen, rioleringen en waterwerken is en blijft hard nodig om onze steeds complexere samenleving draaiende te houden. Juist ook omdat de sectoren waaronder de infrastructuur ressorteren allemaal in transitie zijn, waarbij de oude regels vaak niet meer gelden en de nieuwe nog niet. Terecht geeft de WRR aan dat de verschillende besproken sectoren zeer verschillend zijn en dat steeds hetzelfde sjabloon voor alle sectoren niet werkt. De WRR geeft ook duidelijk de verworvenheden aan: dat onze energie-infrastructuur en veel andere infrastructuur betrouwbaar zijn. Voor nieuwe stappen zal technologie een belangrijke bron van mogelijkheden bieden. Los van de politieke waan van de dag durft de WRR een lans te breken voor Europese samenwerking en de noodzaak om “meer kabinet-ten vooruit te kijken”.

Toch ook enkele kritiekpunten op het advies. De WRR noemt het instellen van een maximumprijs wenselijk voor aan infrastructuur gekoppelde diensten. Dergelijke maatregelen hebben forse risico's in zich, zoals enkele jaren geleden uit de ervaringen in de energie-sector in Californië is gebleken. De markt was geliberaliseerd en de overheid introduceerde een maximumprijs. Het gevolg was dat bij oplopende kosten elektriciteitsproducenten meer kosten hadden dan inkomsten en daarom stopten met de energieproductie, want alle productie en verkoop betekende verlies. Een jammerlijk voorbeeld van fout en (ver)storend overheidsoptreden derhalve. Op enkele punten spreekt de WRR over de rol van pensioenfondsen en private equity. Een kritiekpunt is dat men het onderscheid niet goed weet te maken en bij het optreden van beide worden vraagtekens gezet. Private equity zoekt vrijwel altijd snel een lucratieve exit. Pensioenfondsen daarentegen kiezen voor de *steady cashflows*, hetgeen voor infrastructuur een interessante financieringsbron is en kan zijn.

Ik wil hier ook wijzen op drie adviespunten uit het WRR-rapport die wezenlijke risico's in zich dragen. Ten eerste de geopperde Publieke Netwerkmonitor, die als een additionele supertoezicht-

houder moet opereren, klinkt bureaucratisch en directief. Het is ook een diskwalificatie van de bestaande toezichthouders, die met een dergelijke Publieke Netwerkmonitor zelf onder toezicht komen te staan. Ten tweede, de door de WRR gewenste uitgebreide rol voor consumentorganisaties is gevaarlijk, want consumenten vormen niet altijd de groep met het meeste oog voor de lange termijn. Ten derde, de suggestie van de WRR dat overheden strategisch gebruik moeten maken van aandeelhouderschap, zou beter vervangen kunnen worden door verantwoord aandeelhouderschap. Overheidsaandeelhouders, die graag dividenden maximaliseren teneinde deze te gebruiken om hun begrotingen sluitend te maken en regelmatig op de stoel van de Raad van Commissarissen of directie willen zitten door zich met operaties te bemoeien, hebben meer oog voor politieke en kortetermijnbelangen dan voor een verdere horizon die nodig is voor een verantwoord beheer van infrastructuur.

Tot slot nog enkele suggesties voor waar de WRR meer durf en creativiteit had mogen tonen in de uitwerking van met name de nieuwe rollen en de nieuwe verbindingen. Allereerst is Nederland, juist ook op het gebied van infrastructuur, toe aan een ontzuiling, waarbij overheden, bedrijfsleven, financiers en wetenschap meer, beter en sneller samenwerken en, in lijn met het WRR-advies, nieuwe rollen en verbindingen gezocht worden. Daarnaast verdient het idee van de concessie waarbij publieke verantwoordelijkheid en private uitvoering gecombineerd kunnen worden, aandacht en nadere uitwerking. In het geval van het concessie-model kan de overheid profiteren van de kennis en ervaring van de private sector zonder dat ze de finale sturing uit handen geeft. De WRR is daar echter summier over. Ten slotte wil ik een lans breken voor de coöperatie of coöperatieve samenwerking. Er zijn modaliteiten mogelijk waarbij infrastructuur in een coöperatie zitten en gebruikers betalen naar rato van het gebruik. Dit kan tot gevolg hebben dat slimmer en spaarzamer geïnvesteerd wordt.

Investerings in wegen en vliegvelden zijn aantrekkelijk voor bestuurders, maar hoogspanningsinfrastructuur in de energiesector en rioleringen onder straten die moeten worden opengegooid niet. Beide zijn echter wel hard nodig voor een gezonde economie.

